

41. SMOTRA FOLKLORNIH AMATERA GRADA ZAGREBA

V. koncert, Folklorne skupine

26.05.2018., KD Vatroslav Lisinski, 19:00 h

1. Amaterski folklorni ansambl Koleda

Folklorna skupina

Bizovački plesovi

Tri trojke izvele su nam bizovačke plesove u pratnji tamburaškog orkestra. Kod ženskog odijevanja potrebno je više pažnje posvetiti: uređenju (škrobljenju), pripremi donjih dijelova (podsuknje, suknje *skuti*) i načinu oblačenja kako bi suknje zvonoliko stajale; načinu preklapanja svilene prsne marama (umjesto da marama ovija ruku do lakta potrebno je da je njezin rub "u zoni" ramena tako da rese padaju preko nadlaktice); škrobljenju kragni te uređenu frizura. Frizure je potrebno urediti ili na tradicijski način koji odgovara ovom tipu ženskog djevojačkog oglavlja ili na scenski prihvatljiviji način- punđa od upletenih pletenica. Donji rubovi sukanja su međusobno korektno usklađeni no potrebno je uskladiti i duljinu krilaca. Muške nošnje slavonskog tipa korektno odjevene osim jednih predugih *gaća*. Uz ovaj tip muškog ruha bolje bi pristajali opanci.

2. Kulturno umjetničko društvo Vedar osmijeh

Folklorna skupina

Bali na pjaci (praizvedba)

Na *pjaci* se *balalo* u nošnjama otoka Murtera, Hvara i Korčule. Ukupno gledano dužine *pandila na kase* (Korčula), *fuštana* (Hvar) te *carze* (Murter) bile su dobro usklađene među plesačicama. Kod članica orkestra potrebno je još poraditi na međusobnom usklađenju dužina. Žensku nošnju otoka Korčule potrebno je upotpuniti crvenim čarapama te prilagoditi frizuru. Ako se oko glave nalazi pletenica s upletenom crvenom *kurdalom* čemu onda i punđa? Umjetnu pletenicu potrebno je uplesti u vlastitu kosu (sukladno mogućnostima) te je oviti oko glave. Nošnje otoka Hvara su korektno odjevene. Za razliku od drugih urbanih sredina srednje Dalmacije upravo ženska nošnja otoka Hvara nije preuzela karakterističnu crnu podlogu. *Fuštani* su bili šivani od pamučnih ili tanjih vunjenih materijala u boji. S obzirom na to da ova folklorna skupina puno ulaže u izradu vlastitih narodnih nošnji pozivam ih da prilikom eventualne buduće izrade *fuštana* za plesove otoka Hvara razmisle i o prethodno napisanom. Frizura jedne sviračice nije bila primjerena. Problemu prekratke kose moglo se doskočiti upotrebom slamnatog šeširića. Nošnje otoka Murtera su također korektno odjevene. *Carze* je potrebno složiti u vertikalne nabore. Plesači i svirači bili su odjeveni u odijelo sačinjeno od crnih hlača, košulje, crvenog pojasa, crnog prsluka te kaputića (Murter). Nošnje su odgovarale tjelesnoj građi izvođača no treba pripaziti na odabir crnih hlača. Iako su crne, hlače od kepera suvremenog kroja, nisu primjerene scenskoj izvedbi.

3. Kulturno umjetničko društvo Valentinovo

Folklorna skupina

Lepi ti si rod rodila - pjesme i plesovi Moslavine (praizvedba)

Primjereno odabrane narodne nošnje veličina koje su globalno odgovarale tjelesnoj građi te dobi izvođača. Ukupno gledano odabrane nošnje možemo smjestiti u sjeveroistočnu Moslavinu. U izvedbi smo vidjeli tri varijante ženskog te dvije varijante muškog ruha. Dužine rubača, uz manja odstupanja, bile su dobro međusobno usklađene. Sva odabrana oglavlja (*peća* podvezana pod bradu, *poculica*, štampana marama) pravilno postavljena te primjerena dobi izvođačica. Pojedine plesačice obučene u stariji tip nošnje potrebno je podbući s po još jednom podsuknjom. Pripaziti na to da bijele dokoljenke do kraja izvedbe ostanu pričvršćene pod koljenom te na način vezivanja opanaka s kaišima. Muške nošnje plesača i svirača uglavnom dobrih veličina, osim jednih prekratkih *gaća* kod člana orkestra. Mislim da kožnati remen kod

svirača nije bio potreban. Cjelokupnom dojmu dobro i primjereno odabranog ruha malo je zasmetala paleta boja odabrane šminke.

4. Kulturno umjetničko društvo Oporovec

Folklorna skupina

Pjesme i plesovi Hrvatskog zagorja (praizvedba)

11 plesačica te 1 plesač izveli su uz pratnju tamburaškog orkestra plesove Hrvatskog zagorja u nošnjama koje su odgovarale tjelesnoj građi izvođača. Plesačice su nastupile u varijanti zagorske nošnje s crnim kratkim haljetkom bez rukava odnosno s kožnatim remenom. Dužine haljina *janjki* potrebno je još malo uskladiti kako bi sve međusobno bile usklađene po duljini. Kao obuća kod svih plesačica odabrane su visoke cipele na vezanje. Štampane marame u bojama potrebno je izglačati kako se ne bi vidjeli pregibi od slaganja. Kod muških nošnji potrebno je još malo povesti računa oko uređenja nošnji prije nastupa (glačanje). Osim dva prsluka koja ne spadaju u Hrvatskog zagorje muške nošnje su bile ispravno kompletirane.

5. Hrvatsko kulturno umjetničko društvo Prigorec, Markuševac

Veteranska folklorna skupina

Širite se široki rukavi - pjesme i plesovi Bizovca (praizvedba)

Više pažnje potrebno je posvetiti prilikom oblačenja skuta i kupovnih sukanja. Kod pojedinih plesačica podsuknje su previše virile ispod sukanja odnosno kod pojedinih nisu bile podjednako duge u svojoj širini te je u cjelini izgledalo neuredno. Ono što se treba nazirati ispod sukanja su podsuknje ukrašene šlingom u plavom koncu. Također je potrebno poraditi na međusobnom usklađenu duljina među plesačicama odnosno pripremi i načinu oblačenja kako bi se i u ovoj inačici bizovačke nošnje postignuo zvonoliki oblik. Slaganju marame potrebno je još malo posvetiti pažnje kako bi ona ljepše stajala te je kragne potrebno uštirkati. Plesači su nastupili u nošnjama slavonskog tipa. Uz ovaj tip muškog ruha bolje bi pristajali opanci. Članovi orkestra nastupili su u nošnjama koje nisu upućivala na lokalitet Bizovca. Poželjno bi bilo da nošnja prati lokalitet izvedbe, u ovom slučaju bilo je potrebno uskladiti s dva nastupa u istoj večeri. Dužine muških košulja kod plesača dobro usklađene. Kod članova orkestra potrebno je još poraditi na tome.

6. Kulturno umjetničko društvo Ruža Prigorja

Folklorna skupina

Ja se dilin od ovog kraja - pjesme i plesovi iz Jezerskog mornarskog bala, otok Murter-Jezera (praizvedba)

Ženske i muške nošnje Jezera predstavljene su u nekoliko inačica što je obogatilo ukupnu odjevnju sliku ove izvedbe. Ženske nošnje predstavljene su kroz vrlo lijepu paletu boja pregača *traversi*, *carze* od crvene ili smeđe čoje odnosno svilenog crnog damasta, raznoliki prsni i nakit ušne resice, odabir obuće - salonke te cipele s niskom petom *firale* te besprijeorne frizure. Dobar prikaz iz kojega je jasno koliko kvaliteta odabranog materijala za rekonstrukciju narodne nošnje utječe na konačni izgled pojedinog kompleta. Još malo pažnje potrebno je povesti pri usklađivanju duljina *carzi* među plesačicama te njezinom namještanju u struku- kod pojedinih je prednji dio *carze* bio kraći od stražnjeg. Među muškim nošnjama prisutni su pojedini komadi koji nisu izričito "*murterski*" no unatoč tome su se dobro uklopili. Kod opasivanja pojasa kod članova tamburaškog orkestra potrebno je još malo posvetiti pažnje. Jedan muški prsluk od crne čoje, umjesto van hlača bilo je potrebno staviti unutar hlača te preko opasati crveni pojas.

7. *Folklorna skupina Kolo*

Veteranska folklorna skupina

Međimurje kak si lepo zeleno - plesovi i pjesme Međimurja

Uobičajen prikaz ženske međimurske nošnje iz koje je ovaj put izostao prsluk *prusljek*. Duljine *robača* potrebno je bolje uskladiti među plesačicama te sukladno mogućnostima fundusa Ansambla i/ili posudbe podobući s većim brojem uškrobljenih podsuknji *spodnjica* u svrhu raskošnijeg izgleda. Kose su uredno počešljane te poculice uglavnom dobro postavljene. Pojedine ostavljaju dojam da su malo prevelike. Odabrana obuća visoke cipele na vezanje korektna. Muške nošnje također prikazane u svojoj osnovnoj varijanti. Pojedine muške košulje nisu bile kroja koji je karakterističan za mušku međimursku košulju. Kod svih muških izvođača poraditi još malo na međusobnom usklađenju duljina košulja te uređenju "bjeline"- glačanju.

8. *Hrvatsko kulturno umjetničko društvo Prigorec, Markuševac*

Folklorna skupina

Djevojčica vodu gazi - pjesme i plesovi Moslavine

Nošnje plesača i plesačica prikazane u ovoj izvedbi možemo smjestiti u južnu Moslavinu. Dužine *rubača* u uvodnoj osmorki dobre no pojedine rubaču su bile duže od pregače. Potrebno je uskladiti duljine rubača i pregače unutar pojedinog kompleta. Ženske komplete je potrebno upotpuniti pojasom te nekom vrstom prsnog nakita. Postojeće podsuknje potrebno je bolje uškrobiti i/ili obući bar još po jednu kako bi *rubače* raskošnije stajale. Djevojačke frizure pravilno uređene i postojane. Plesači su nastupili u nošnjama dobrih veličina no potrebno je poraditi na usklađenju donjih rubova košulja. Odabir obuće- visoke cipele na vezanje kod djevojaka te opanci na kaiše kod plesača korektni. Orkestar odjeven kao i u točki br.5.

9. *Hrvatsko seljačko pjevačko društvo Podgorac, Gračani*

Folklorna skupina

Splet plesova iz okolice Valpova

Najbolje obučene "bizovačke" nošnje 5. koncerta folklornih skupina. Šest plesačica nastupilo je u nošnjama karakterističnim za Bizovac, Habjanovce, Brođance i Ladimirevce. Nošnje su pravilo obučene te su dužine sukanja *skuta* međusobno dobro usklađene. Prsne svilene marame lijepo su preklopljene u prsima. Šlingane kragne potrebno je još malo uškrobiti ili bolje namjestiti kao bi stajale više uz vrat. Tamburašice obučene u Valpovačku nošnju odlično međusobno usklađenih duljina. Plesači obučeni u nošnju ukrašenu plavim bušenim vezom, a članovi orkestra u slavonski tip nošnje. Umjesto čizama, kod plesača, savjetovao bih uz ovaj tip nošnje ipak opanke. Kod svih muških izvođača poraditi na međusobnom usklađenju duljina košulja.

10. *Kulturno umjetničko društvo Prigorski zdenec*

Folklorna skupina

Tancaj, tancaj - pjesme i plesovi Zelinskog prigorja

Četiri plesača i osam plesačica predstavilo nam je plesove Zelinskog prigorja u najpoznatijoj varijanti nošnje iz Zeline. Kod plesačica, prilikom usklađivanja po duljini, potrebno je pripaziti da se *rubača* i/ ili pregača podjednako zadigne kako bi bila podjednako duga sa svih strana. Kod dviju plesačica prilikom zadizanja dogodilo se to da je jedna strana (desna ili lijeva) kraća od druge, a kod jedne da je središnji dio pregače kraći od bočnih. Ukupno gledano usklađenje *rubača* po duljini je moglo biti bolje s obzirom na manji broj izvođačica. U prikazanom dvije su bile nešto duže, a dvije nešto kraće od ostatka. Dva ženska haljetka bez rukava nisu bila u tipu zelinskog prsluka no bojom su se korektno uklopili u ukupnu sliku. Prikazana ogjavlja- spuštenu pletenica, *poculica* i rubac- korektno realizirana. Plesači i članovi orkestra obučeni u

ruho primjerene veličine kod kojega je potrebno uskladiti dužine košulja te predlažem upotpuniti kožnim remenom.

11. Kulturno umjetnička udruga Prigorec, Sesevski Kraljevec

Folklorna skupina

Kreni kolo, kreni bolje - pjesme i plesovi Hercegovine

Dominantno bijele ženske košulje uz osnovne dijelove- tkanica, pregača *opregalj*, kratki prsluk od bijelog ili crnog sukna *ćurdija* odnosno duža varijanta haljetka bez rukava *čerma* lijepo upotpunjene pratećim dijelovima-metalnom kopčom *paftom*, srebrnim nakitom te raznolikim oglavljima- kašmirska marama te crvena kapa s tilenom maramom. Oglavlja su uredna i pravilno postavljena. Duljine ženskih košulja potrebno je bolje uskladiti. Žensko i muško ruho je dobro odabrano te je primjereno svojom veličinom građi izvođača. Osnovno muško ruho sastavljeno od košulje, hlača *gaca*, prsluka *džoke* i tkanice dobro realizirano.

12. Kulturno umjetničko društvo Preslica

Folklorna skupina

Pjesme i plesovi Blata i okolice (praizvedba)

Članice KUD-a Preslica predstavile su nam se u nekoliko inačica nošnje Blata- od one jednostavnije do svečanijih. Ne mogu se oteti dojmu da bi barem noviji tipovi *rubaca*, da su bolje podobučeni, raskošnije stajali. Dužine *rubaca* su bile dobre no još malo pažnje je potrebno posvetiti međusobnom usklađenju (tri su bile nešto duže) te pripaziti da je dužina *rubace* i pregače podjednaka. Sve inačice ženskih nošnji pravilno kompletirane te upotpunjene pripadajućim nakitom odnosno oglavljem sukladno dobi plesačice. Sva oglavlja uredna i lijepo postavljena te kose pravilno počesljane. Predlažem da se *kitnjak* veže na kraj pletenice. Muške nošnje također pravilno kompletirane i uredne.

13. Folklorni ansambl Etno klub Zagreb

Folklorna skupina

Po tom malom Međimurju - plesovi iz Međimurja

Plesove iz Međimurja ova folklorna skupina je izvela u dvjema varijantama muškog i ženskog ruha. Zimske inačice kod plesačica sastavljene, uz standardne dijelove, od plisirane suknje *robače* i kaputića, a kod plesača od odijela građanskog kroja. Ljetna inačica predstavlja uobičajenu međimursku nošnju koja je lijepo upotpunjena različitim oglavljima- *poculica*, *poculica* i *peča*, spuštena kosa s lijepim dugim mašnjama za koje šteta da nisu bile izglačane. Međimurske *peče* su vrlo lijepo i efektno oglavlje te smatram da je podmetanje kartonskog podloška pod njih, radi naglašavanja profila, bilo nepotrebno. Kod pojedinih kompleta potrebno je uskladiti duljinu pregače *fertun* s duljinom suknje *robače* te posvetiti još malo pažnje usklađivanju duljina sukanja kod svih plesačica. Sve skupa vrlo dopadljiva, dobro nošena i odjevena kombinacija. Kod muških nošnji potrebno je muške košulje kod članova orkestra bolje izglačati kako ne bi odavale dojam neurednosti. Sukladno mogućnosti nabave, mušku košulju s klasičnom kragom potrebno je zamijeniti onom međimurskog kroja.

14. Folklorni ansambl Sesevska Sela

Folklorna skupina

Cupni nogom - pjesme i plesovi Brodskog Posavlja

Brodsko Posavlje obiluje različitim tipovima te varijantama ruha koja se mogu raspodijeliti u dvije skupine-nošnje zapadnog te nošnje istočnog Brodskog Posavlja. Svaka od njih nosi svoje zakonitosti i pravila koja vrlo često, u primjeni starijeg sloja oblačenja, prilikom scenskih izvedbi budu zapostavljena. Plesačice su

nastupile u nošnjama koje svojim načinom slaganja marama, odabirom srmenih pregača te diskretnijim zadizanjem pregače i *rubine* kod dviju plesačica upućivao na inačicu oblačenja u istočnom Brodskom Posavlju. Ne znam koji je razlog zašto su samo dvije plesačice bili u potpunosti spremljene na takav način, a ostatak ne? Svakako je na određen način zbunjivalo. Sveukupno gledano dužine *rubina* su dobre. O kojoj god da se inačici radilo *rubinu* je potrebno potkasati. Do kraja izvedbe marama jedne plesačice je pala no plesačica je bila uredno upletena u punđu te to donekle "*spašava stvar*". Pretpostavljam da bi se moglo raditi o nedovoljno stegnutom *podvezalu*. Muške nošnje kod plesača uredne te dobro pripremljene za izvedbu. Dvoje gaće članova orkestra su prekratke. Uz ljetnu varijantu muškog ruha bolje bi pristajali opanci.

15. *Kulturno umjetničko društvo Sveta Ana, Odranski Obrež*

Folklorna skupina

Nek se znade sa Korduna da smo (praizvedba)

Dvije varijante ženskih nošnji iz Korduna, nošnje "*zadnje mode*" te nošnje starijeg rakovičkog tipa, bile su promišljeno posložene te u funkciji koreografskih slika i/ili simetrije. Svi elementi odijevanja (urednost, pripremljenost za scenski nastup, odabir i urednost oglavlja i frizura te ostalo) su uspješno realizirani. Čestitam! Do potpune usklađenosti donjih rubova sukanja nedostajalo je malo. Muške nošnje također dobro pripremljene za scenski nastup i pravilno odjevene. Jedan kožni remen *ćemer* je kod jednog plesača zadavao manje probleme zbog svoje veličine. Uz stariju rakovičku varijantu bolje bi pristajali opanci.

16. *Hrvatsko seljačko pjevačko društvo Sljeme, Šestine*

Folklorna skupina

Na Dove u Tavankutu - prikaz običaja Hrvata Bunjevaca na blagdan Duhova (praizvedba)

Vrlo lijep prikaz običaja na blagdan Duhova gdje su glavnu ulogu odigrale djevojčice obučene u nošnje ukrašene bijelim vezom- šlingom. Nošnje su dobro pripremljene za scenski nastup te ispravno odjevene. Ostatak ženskih izvođača obučeni su u rekonstrukcije bunjevačkih ženskih nošnje od brokatnih materijala. I ovdje smo mogli svjedočiti kako je pravilan odabir materijala za rekonstrukciju narodnih nošnji važan i doprinosi bogatijoj scenskoj slici. Kao i djevojčice i odrasle članice bile su ispravno odjevene u pravilno pripremljene narodne nošnje koje. Ono na čemu još treba poraditi jest dužina *gornjih sukanja* odnosno usklađenje njihovih duljina među plesačicama. Odabir obuće (cipela salonka i svečane papuče), uređenje kosa, odabir oglavlja te odabrani prsni nakit (samo kod odraslih izvođačica) ispravan. Plesači i svirači u orkestru obučeni u mušku svečanu bunjevačku nošnju. Nošnje su veličina primjerenih tjelesnoj građi izvođača te su dobro pripremljene za scenski nastup.

17. *Kulturno prosvjetno društvo Sveta Klara*

Folklorna skupina

Iza gore Bilogore - folklorni motivi Sv. Ivana Žabna (praizvedba)

Rjeđe viđene nošnje kalničkog prigorja bile su pravilno pripremljene za scenski nastup, lijepo obučene te uglavnom dobro usklađenih duljina *rubuća*. Ukupnoj raznolikoj slici pridonijela su i različita oglavlja, uredno počešljane djevojačke pletenice, odabir prsnog nakita i nakita ušne resice te dobro usklađene boje unutar pojedinih kompleta. Čestitam! Korištene su pregače koje pripadaju različitim lokalitetima no dobro su se uklopile bojom te vrstom materijala. Muške nošnje uredne, dobrih veličina te ispravno odjevene.

18. *Kulturno umjetničko društvo Sijač, Lučko*

Folklorna skupina

Čuješ, golub, čuješ - pjesme i plesovi Međimurja (praizvedba)

Hvale vrijedna je inicijativa nabave narodnih nošnji na terenu jer ona, ovisno o lokalitetu, omogućuje uglavnom bolji izbor te doprinosi bogatoj i reprezentativnoj slici. No, ako veličine odabranih nošnji nisu adekvatne tjelesnoj građi izvođača, nismo na dobrom putu. Plisirane suknje *robače* od materijala razolikih boja su bile generalno prekratke te su kod pojedinih plesačica sezale čak iznad koljena. Unatoč tome slika "*iznad pasa*" bila je dobra te su vrlo lijepi originalni primjerci kašmirskih *tibetnih rubaca* bili lijepo povezani. Ako izuzmemo duljinu, suknje kod djevojaka su međusobno bile korektno usklađene po duljini. Ostatak plesačica bio je odjeven u nošnje primjerenih veličina te duljina *rubaca*. Kose djevojaka su bile uredno počešljane, a poculice kod udanih žena dobro postavljene te marame uredno povezane. Četiri tamburaša uredno obučena u uobičajenu mušku nošnju Međimurja.

19. Kulturno umjetničko društvo Kašina

Folklorna skupina

Z brega na breg - pjesme i plesovi Zagrebačkog prigorja (praizvedba)

Ženske nošnje Zagrebačkog prigorja su među osam plesačica, koje počinju plesati nakon uvodne pjesmu, dobro usklađene po duljini *rubaca*. Ostale izvođačice (iz uvodne pjesme te ostale dvije) potrebno je još malo bolje uskladiti s ostatkom izvođačica. Maramu *petokurnac* i kašmirsku maramu pomnije složiti kako bi u potpunosti došle do izražaja. Još malo pažnje potrebno je posvetiti načinu vezivanja *engleških* marama oko glave te načinu namještanja prednje pole *rubace* kako bi stajala ravno i bila podjednako duga kao i ostatak *rubace*. Rukavi košulje *opleća* ne zadižu se iznad lakta već se nose spuštenu niz podlakticu- navedeno uskladiti među plesačicama. Djevojke uredno upletene u dvije pletenice. Muške nošnje odlično usklađenih duljina košulja te dobrih veličina. Vezicu muškog haljetka dugih rukava *surine* potrebno je provući kroz desni otvor prsluka (otvor za ruku) i tamo svezati s drugom vezicom koja dolazi s lijeve strane preko prsluka. Odabir čizama kao muške i opanaka kao ženske obuće korektan.

20. Kulturno umjetničko društvo Klas, Podsused

Folklorna skupina

Moslavački snovi - pjesme i plesovi Moslavine (praizvedba)

Zanimljiva kombinacija ženskih nošnji Moslavine promišljeno posložena u funkciji koreografskih slika. Prikazana su dva ženska tipa iz sjeveroistočne Moslavine te jedan tip ženske nošnje iz jugozapadne Moslavine. Kombinaciju dodatno zanimljivim čine i odabrana oglavlja- djevojačke pletenice, *poculice*, marame povezane pod bradu, *parte* i *halbice*. Sve oglavlja, osim onoga kojega je nosila jedna tamburašica, dobro postavljena. *Rubace* plesačica unutar dviju skupina ženskih nošnji (nošnje djevojaka sjeveroistočne te nošnje jugozapadne Moslavine) međusobno dobro usklađene. Još malo pažnje posvetiti nošnjama sjeveroistočne Moslavine koje su nosile udane žene odnosno tamburašice- po jedna *rubaca* je bila nešto duža od ostalih. Muške nošnje predstavljene u osnovnoj varijanti. Pojedine *gaće* su bile nedovoljno dugačke, a kod pojedinih je potrebno više pažnje posvetiti glačanju. Uz ovu varijantu muške nošnje bolje bi pristajali opanci.

Općenita napomena oko uređenja muških lica. U objavljenim kriterijima u dokumentu Pravila smotre na stranicama ZAFAZ-a navedeno je da je preporuka da su muškarci obrijani no ako nose bradu i/ili brkove da oni moraju biti uredni i u klasičnoj formi. Unutar ovoga koncerta pojedine brade i/ili brkovi ne zadovoljavaju ni urednost ni formu. Pozivam voditelje i osobe zadužene za garderobu da razmisle o navedenom i u narednim godinama postupe sukladno preporukama.

Tomislav Brekalo

20/06/2018